

01.08.2002

Razrešenje jugoslovenskih kontroverzi - razgovor sa Èarlsonom Ingraom - 2002-08-01

Projekat "Nauèna inicijativa" zapoèet je prošle jeseni i ima dva cilja, kaže profesor Ingraom:

"Projekat je poèeo prošlog septembra kao nastojanje da se pokrene dijalog između struènjaka iz svih zemalja nastalih na tlu bivše Jugoslavije o pitanjima koja polarizuju narode bivše Jugoslavije, posebno Srbe u odnosu na ostale narode. Reè je o deset kontroverznih pitanja koje su vezane za rat u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i na Kosovu. Neka od tih pitanja su međunarodnog karaktera, kao što je Haški tribunal. Naš je cilj da nauènici iz svih sredina stave na sto svoje dokaze i argumente i da ih onda zajednièki razmotrimo. Kada, na primer, Srbi, Hrvati ili Albanci iznose određenu tezu, od njih se traži da iznesu i dokaze kojom potkrepljuju svoje tvrdnje. Tako obe strane, i ona koja optužuje, kao i ona koja te optužbe opovrgava moraju da ponude dokaze. U dijalogu uèestvuje i veliki broj zapadnih nauènika, koji imaju određenu posrednièku ulogu. Pokretanje dijaloga je samo jedan od ciljeva Nauène inicijative, jer ne želimo da se sve svede na razgovor između nauènika. Naš drugi, podjednako važan, cilj je da taj dijalog dopre do javnosti, odnosno medija i politièara, i na kraju ako je to moguæe, preobrazi stanovišta šire javnosti."

Osvræuæi se na nedavni, prvi organizacioni sastanak održan u Sarajevu, profesor Ingraom je naveo komentare nekih uèesnika da postoje tri verzije bosansko-hercegovaèkog sukoba. Cilj Nauène inicijative je -- kako se izrazio -- èetvrto sagledavanja èinjenica koje æe sve tri strane u Bosni i Hercegovini smatrati verodostojnim.

"Bio je to prvi put da su na istom mestu bili nauènici iz svih sredina koji, pored ostalog, pokušavaju da probiju zid koji stoji između njih i javnosti i politièara, koji su -- budimo poštteni -- rđavo rukovodili u

poslednjih petnaest godina. Naš projekat se oslanja na èvrste dokaze i utvòivanje pouzdanih èinjenica. U sluàajevima u kojima još uvek nema takvih nepobitnih dokaza -- konstatovaæemo kao pravi nauènici -- da umesto pouzdanih èinjenica postoje odreòena tumaèenja, odnosno razlièita mišljenja, dok je potrebno obaviti dalja istraživanja. No pored svega, verujem da æemo doæi do èrvstih stanovišta koja æe pomoæi da se razreše svih 10 kontroverzi -- jer nauènici veæ sada u privatnim susretima priznaju da se slažu u oceni mnogih od najzapaljivijih pitanja.”

Upitan da iznese nekoliko primera èinjenica oko kojih se nauènici veæ slažu, profesor Ingrao je rekao: “Poznate su nam èinjenice o operaciji Oluja, koje javnost ne zna, a koje su vezane za naèin na koji su Srbi napustili Krajinu. Slièno je sa Srebrenicom. Mislim da nauènici, bez obzira odakle su, znaju mnogo više o Srebrenici nego ljudi koji o tim dogaðajima razmišljaju na pristrasan naèin. Nauènici se takoðe uglavnom slažu o tome šta se dogaðalo izmeðu Srba i Albanaca na Kosovu, ali sve te èinjenice još uvek treba sagledati tako da nauènici obe strane i zapadni struènjaci mogu o njima da govore na isti naèin. ” Navika da se dogaðaji interpretiraju pristrasno, odnosno nenauèno nije karakteristièna samo za Balkan, kaže profesor Ingrao.

“Sve sredine, i to nije problem samo bivše Jugoslavije, nego karakteristika svih zemalja Centralne Evrope -- od Poljske na severu do Grèke na jugu -- sve one pomoæu domaæih nacionalistièkih medija i intelektualaca neguju pristrasne stavove koji iskljuèuju sve osim domaæeg tumaèenja. U svim tim sredinama ljudi jednostavno ne žele da upoznaju dokaze i èinjenice druge strana i glatko ih ignorišu. Nauènici okupljeni oko naše inicijative dobro znaju da postoji više od jednog viðenja dogaðaja iz nedavne prošlosti. Meðutim, niko do sada nije imao hrabrosti da sve te dogaðaje svojoj javnosti predstavi u punom svetlu. To je funkcija naše inicijative. Ako i ne otkrijemo ništa novo, veæ dovoljno toga što znamo i što æemo izneti na videli moglo bi u svim sredinama da otvori ljudima oèi.”

Uèesnici Nauène inicijative nameravaju da objave publikacije o svakoj od tema o kojima budu raspravljali, dok profesor Ingrao oèekuje da æe kroz dve godine izaæi i knjiga od deset poglavlja koja æe postati izvor

kredibilnog objašnjenja balkanske krize u poslednjih 12 godina. Naučnu inicijativu inače finansira, vašingtonski Institut za mir, dok će sledeći skup biti održan u Alberti u Kanadi.